

In memoriam dr. doc. Francisc Petru HODOȘAN

La 7 noiembrie 1996 s-au împlinit 75 de ani de la nașterea celui care a fost dr. doc. Francisc Petru HODOȘAN, omul care pe parcursul a 4 decenii de activitate a adus glorie științei românești.

Omagiindu-l, ne gândim deopotrivă la cercetătorul de excepție și la omul al cărui orizont spiritual rămâne un exemplu pentru foștii săi elevi și colaboratori.

S-a născut la 7 noiembrie 1921 în comuna Simian din județul Bihor. Urmează cursurile liceului Emanuil Gojdu din Oradea, liceu pe băncile căruia s-au format o seamă de oameni de reeunoscută valoare. Profesorii devotați meseriei de dascăl, despre care vorbea cu recunoștință, i-au îndrumat preocupările spre științele exacte: matematică, fizică și chimie. Răspunzând acestor îndemnuri, se înscrie la secția de chimie a Facultății de Științe din Cluj, unde audiază prelegerile profesorilor de prestigiu ai școlii de chimie clujene, acad. prof. I. TĂNĂSESCU, acad. prof. Raluca RIPAN, G. OSTROGOVICI.

În anul 1949 își susține teza de doctorat "**Dimerizarea sub acțiunea luminii a acizilor nitrocinamici și a nitrocalconelor**", elaborată sub îndrumarea acad. prof. I. TĂNĂSESCU, iar în anul 1960 a fost atestat ca și doctor docent.

După absolvirea facultății, în 1944, își satisface serviciul militar și activează pentru o scurtă perioadă de timp ca profesor de chimie la liceul Gh. Barițiu. În anul 1949 este angajat la Catedra de Chimie organică a universității clujene, unde ocupă postul de asistent și apoi pe cel de șef de lucrări. În această calitate i s-a încredințat predarea cursului de chimia petrolului și a celui de chimie organică. A făcut parte din colectivul de redactare al cursului de Chimie Organică de la Facultatea de chimie organică din Cluj, scris sub îndrumarea acad. I. TĂNĂSESCU.

Din anul 1952 lucrează la Institutul de Chimie al Academiei, filiala Cluj, unde va activa fără întrerupere cu pasiune și dorința mereu vie de cunoaștere.

Primul domeniu în care s-a afirmat a fost cel al chimiei steroidelor unde a avut parte de recunoaștere pe plan internațional și național, fiind distins, în 1966, cu ordinul **Meritul științific** și **Premiul - Nicolae Spacu** - al Academiei Române. Colaborarea colectivului condus de dr. doc. Fr. P. HODOȘAN cu Fabrica de medicamente "Terapia" și cu Institutul de Cercetări Chimico Farmaceutice, a avut ca rezultat elaborarea unor procedee industriale de preparare a hormonilor steroizi, cum ar fi: progesterona, acetatul de desoxicorticosteronă, spironolactona.

Din anul 1972 preocupările sale s-au orientat înspre un alt domeniu de actualitate, chimia ecologică, înființând și conducând școala românească de feromoni, endo- și exohormonii

insectelor. Domeniul abordat era nou pe plan mondial, cu importante aspecte teoretice și aplicative. Ideea de protecție a mediului a căpătat noi valențe. Acest gen de cercetări având un caracter multidisciplinar, ele au fost efectuate în colaborare cu unitățile de profil biologic, în cadrul unui program național complex, pe care dr. doc. Fr. HODOȘAN l-a creat, realizat și condus.

Convins de importanța domeniului abordat, endo- și exohormonii insectelor, s-a luptat cu multe neajunsuri: cu ignoranța și sărăcia, cu puterea financiară a celor care doreau aplicarea insecticidelor convenționale etc.. Măiestria "dirijorului" și curajul său de a ataca problemele dificile, toate au făcut ca în final să fie găsite soluții surprinzătoare. Sub îndrumarea sa, colectivul a elaborat tehnologii de preparare a feromonilor la unele specii de insecte dăunătoare din agricultură, horticultură, pomicultură, silvicultură, depozite, insecte sociale. Pe această bază s-a organizat o microproducție de feromoni în cadrul Institutului de Chimie din Cluj. Produsele feromonale au fost livrate în țară și străinătate: Germania, Bulgaria, Franța, Elveția. Producția de momeli feromonale a făcut posibilă modernizarea rețelei de depistare-avertizare-prognoză din țara noastră, fapt cu deosebite implicații economice și ecologice, prin precizia metodei și raționalizarea tratamentelor chimice.

Problemele teoretice, deloc simple, ale sintezei feromonilor, au constituit subiectul a peste 150 lucrări științifice publicate în reviste de specialitate din țară și străinătate: *Chemische Berichte*, *Tetrahedron Letters*, *Experientia*, *Spectrochimica Acta*, *Bulletin de la Société Chimique de France*, *Journal für Praktische Chemie*, etc, peste 50 brevete de invenție, înregistrate la OSIM, peste 50 tehnologii de sinteză, numeroase conferințe științifice susținute în țară și străinătate.

În anul 1983, pentru cercetările din domeniul feromonilor, colectivul condus de dr. doc. Fr. HODOȘAN a fost premiat cu **Premiul - Nicolae Teclu** - al Academiei Române.

Vizitele efectuate în Cehoslovacia, Germania, Anglia, la invitația Academiei de Științe din Cehoslovacia, a Serviciului German de Schimburi Academice și a Societății Regale, i-au oferit prilejul de a face cunoscute realizările colectivului pe care îl conducea și de a întreține un spirit modern de colaborare științifică în colectivul de colaboratori.

Om de aleasă cultură, un împătimit al lecturii, era interesat de istorie, literatură, filozofie, muzică, arte vizuale. Căuta cu perseverență Noul. Cultiva prietenia în cel mai bun înțeles al cuvântului și o exterioriza la momentul potrivit, cu discreție, în afara oricărui formalism. Fin psiholog, reușea să valorifice calitățile colaboratorilor, să-i facă interesați, uneori chiar entuziasmați, trăind la unison succesele și ajutându-i discret să-și depășească eșecurile. De aceste calități au beneficiat, fără îndoială, și cei peste 30 de doctoranzi care și-au elaborat lucrările de doctorat sub îndrumarea sa.

A fost secretar de redacție la revista *Studii și cercetări de chimie*, referent la revista *Chemisches Zentralblatt* și membru la Societate Chimique de France.

Claritatea și modul atractiv de prezentare a unui material ce se adresează unui cerc mai larg, o poate constata orine va citi cartea "**Mesagerii chimici**", al cărui autor principal este, cartea fiind publicată la Editura Științifică și Enciclopedică, 1975, București. Succesul de care s-a bucurat aceasta, este atestat de traducerea și publicarea acesteia în limbile maghiară și germană de către această editură.

Prestigioasa sa activitate științifică în domeniul chimiei, îi conferă dr. doc. Fr. HODOȘAN, un binemeritat loc în galeria oamenilor de știință români.

Colaboratorii săi consideră un privilegiu faptul de a fi putut învăța și lucra alături de cel care a fost dr. doc. Fr. P. HODOȘAN, iar amintirea lui va rămâne vie în memoria acestora.

Dr. Ioan OPREAN

Dr. Lidia M. POP

Laboratorul de Producși naturali
Institutul de Chimie Cluj-Napoca
str. Fântânele, nr. 30
3400 CLUJ-NAPOCA